

Svenska presuppositioner

Linnéa Rydén

Institutionen för Lingvistik

Stockholms universitet

Del av kursen Semantik

HT 2023

Introduktion

Nick Riemer (2010) beskriver PRESUPPOSITIONER som antaganden vid ett påstående. ”Ett påstående p innebär ett annat påstående q , om q måste vara sant när p är sant” (översatt från Riemer(2010)). Ett negativt påstående p innebär dock inte nödvändigtvis en falsk presupposition q (Riemer, N.(2010), s.203).

Existensen av presuppositioner ger upphov till att påståendena som dessa tillhör kan uppnå tre olika nivåer av sanningshalt: sant, falskt och varken-eller. Ett påstående som uppger en situation som logiskt sett inte är möjligt kan argumenteras vara varken sant eller falskt, eftersom påståendets förutsättningar beror på talarens bakgrundskunskap (Riemer, N.(2010), s.203)

Dessa förutsättningar kan även delas upp i olika typer, några exempel på detta är: EXISTENTIELLA, FAKTIVA, STRUKTURELLA och KONTRAFAKTIVA. Vilken typ en presupposition är grundas i påståendet den kommer från (Veselinova, L.(2023)). En existentiell presupposition handlar om att anta existensen av enheter som namnges av talaren, vilket ofta visas av användningen av possessiv konstruktion och substantivfraser. En faktiv presupposition är antagandet om att ett påstående är sant när ord som exempelvis *veta*, *beklaga* och *glad* används. I en strukturell presupposition antas delar av yttrandets struktur vara sant och kommer oftast i formen av en fråga. Vidare hör en kontrafaktiv presupposition till en falsk sanning och innehåller en villkorlig struktur, det vill säga innehåller ofta en ’om-klausul’. Exempelvis hade en kontrafaktiv mening kunnat vara: *Om jag var du så hade jag inte gjort det här* (Murillo, M. & Yeh, A.(2021)(översatt exempel)).

Detta papper kommer tolka presuppositioner från några olika artiklar och ange deras olika typer. Avslutningsvis diskuteras presuppositioner relaterade till sanningshalt ur ett kontextbaserat perspektiv.

Exempel

1. *På en av låtarna på nya albumet ”Never turn Your back on true love” sjunger Julian duett med sin dotter Jolina Stålbrandt, 21.* (Tonström, E.(2023))

Denna mening förutsätter att (1) Julie har en dotter.

Presuppositionen tyder på en existentiell sådan, då meningen innehåller en possessiv konstruktion.

2. – *Åkningen kändes bra, men inte tillräckligt bra för att skapa den luckan som hade krävts för att det inte skulle tryckas ihop, säger Andersson efter loppet.*(Landén, P., Gadd, P.(2023))

Denna mening förutsätter att (1) det har skett ett lopp som (2) Andersson åkte i och (3) hon blev relativt nöjd med åkningen.

Dessa presuppositioner kan anses som faktiva då de förmedlar hur Andersson kände kring åkningen, alltså faktaförmedlande.

3. *Har verkligen hovet gjort allt det kan för att hjälpa polisen att komma i kontakt med släktingen som "dubbelswishat" på en thaibordell?*(Olsson, K.(2023))

Denna mening förutsätter att (1) kungafamiljen har en släkting som varit på thaibordell och 'dubbelswishat' och att (2) polisen behöver hjälp med att komma i kontakt med denna släkting.

Presuppositionerna kan anses vara strukturella eftersom meningen ställs i formen av en fråga.

4. *Vid de senaste två boksluten har Ikeas globala chefer beklagat sig över att de tvingats höja priserna på många varor.*(Frostberg, T.(2023))

Denna mening förutsätter att (1) Ikea har vid två olika tillfällen höjt priserna på många varor.

Presuppositionen kan anses vara faktiv då ordet 'beklagar' finns med i meningen.

5. *Det hade nog varit jobbigare ifall det inte var självvalt.*(Demirian, N.(2023))

Denna mening förutsätter att (1) det personen gjorde var självvalt.

Denna presupposition kan argumenteras vara en kontrafaktiv sådan eftersom den har konstruktionen av en 'om-sats' - även om den använder ordet 'ifall' istället.

Diskussion

Det kan argumenteras för att en presuppositions sanning endast beror på om den är rimlig gentemot påståendet den tillhör. Det skulle inte vara rimligt att en presupposition för **exempel 4** skulle vara: *Ikea har sänkt priserna på många varor*, eftersom det hade varit en falsk presupposition. Detta tankesätt medför att kontext för påståendet inte är nödvändigt för presuppositioners sanningshalt. Om kontext inte är relevant för att bestämma en presuppositions sanningshalt borde det inte heller vara relevant för skapandet av en presupposition. Enligt detta tankesätt är det alltså meningen i sig som skapar presuppositionen och det är utefter det som sanningshalten bestäms.

Däremot kan det resoneras att en presuppositions sanningshalt beror helt på kontext, eftersom något inte kan vara sant om det inte är sant i det verkliga livet. Detta skulle innebära att det tidigare exemplet på en 'falsk presupposition' endast kan vara falsk om Ikea faktiskt inte har sänkt priset på en massa varor. Det går således att resonera för att kontext är viktigt för en presuppositions sanningshalt och vidare även för skapandet av en presupposition. Detta skulle medföra att ingen presupposition skulle vara falsk, om hela kontexten ses över.

Presuppositioner handlar ändå om den egna personens bakgrundskunskaper och hur denne tolkar en mening, med eller utan kontext. Om nu den egna tolkningen är den största skaparen av presuppositioner, borde inte kontext vara relevant.

Referenser

Demirian, N.(2023).Therése Lindgren väljer djur framför Youtube – och förlorar halva inkomsten: ”Viktigare” *Aftonbladet*.

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/zEokBb/therese-lindgren-i-stor-intervju-karlekslivet-brollopsplaner-och-hastdebatter>

Frostberg, T.(2023). Miljardregn över Ikeas anställda efter prishöjningar.

Sydsvenskan.<https://www.sydsvenskan.se/2023-11-29/miljardregn-over-ikeas-anstallda-efter-prishojningar>

Landén, P., Gadd, P.(2023). Norska kritiken mot Frida och Ebba: ”Ger bort segern”. *Expressen*. <https://www.expressen.se/sport/langdskidor/norska-kritiken-mot-frida-och-ebba-ger-bort-segern/>

Murillo, M. & Yeh, A. (2021). The Failed Rhetoric: Presupposition Analysis on Duterte’s 5th State of the Nation Address.*International Journal of Language and Literary Studies*. 3. 1-20. 10.36892/ijlls.v3i2.587.

Olsson, K.(2023).”Dubbelwisharen” solkar kungens 50-årsjubileum. *Expressen*.

<https://www.expressen.se/kronikorer/karin-olsson/dubbelwisharen-solkar-kungens-50-arsjubileum/>

Riemer, N. (2010). Logic as a representation of meaning. In *Introducing Semantics* (Cambridge Introductions to Language and Linguistics, pp. 173-222). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511808883.007

Tonström, E.(2023).Värmdöprofilen Julian släpper nytt album ihop med dottern.*Mitt i*.<https://www.mitti.se/nyheter/varmdoprofilen-julian-slapper-nytt-album-ihop-med-dottern-6.3.187757.a2e8d9632c>

Veselinova, L.(2023).Betydelse och kontext.